

TYÖNTEKIJÖIDEN PALUU TYÖHÖN PERUSKOULUISSA – TYÖRYHMÄN OHJE

Työturvallisuutta koskeva toimintaohje opetuksen järjestäjälle ja koulun johdolle työhön paluuseen liittyen koronavirus-epidemian aikana

Valtioneuvosto päätti neuvottelussaan 29. huhtikuuta purkaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteet terveysviranomaisten arvion pohjalta. Takaisin lähiopetukseen siirrytään 14.5.2020 alkaen hallitusti ja turvallisuudesta huolehtien. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö ja THL ovat laatineet 4. toukokuuta 2020 ohjeen opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirus-epidemian aikana turvallisen koulunkäynnin ja varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi sekä lapsille että henkilökunnalle.

<https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/22150002/THL+OKM+ohje+kouluihin+04052020.pdf>

Tämä toimintaohje on koottu erityisesti opetustoiminnan johdolle työturvallisuuteen ja työterveyteen liittyen, jotta opetuksen järjestäjät ehtivät varautua henkilöstö- ja muin järjestelyin opetuksen toteuttamiseen siirryttäessä takaisin lähiopetukseen. Lähtökohtana kouluun palaamisessa on se, että oppilaitoksissa on turvallista työskennellä koronaepidemiasta huolimatta.

Peruskoulujen työturvallisuusasioiden koordinointi

Oppilaiden kouluun palaamiseen ja työntekijöiden työhön palaamiseen liittyvistä ohjeistuksesta ja viestinnästä vastaa työnantajan edustaja. Työhön paluuseen liittyvät työturvallisuusasiat käsitellään työsuojelun yhteistoiminnassa (https://ttk.fi/tyoturvallisuus_ja_tyosuojelu/tyosuojelu_tyopaikalla/tyosuojelun_yhteistoiminta).

Etenkin henkilömäärältään suurissa kouluissa on suositeltavaa, että opetuksen järjestäjä perustaa työpaikalle **turvallista työhön paluuta varten ryhmän**, joka toimii työnantajan tukena työhön paluun koordinoinnissa (esim. suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa) koronaepidemian aikana koulussa tapahtuvien virustartuntojen estämiseksi. Työpaikan työsuojelutoimijoiden osaamista on hyvä hyödyntää turvallisen työhön paluun suunnittelussa ja vaarojen arvioinnissa. Näistä henkilöstöryhmistä on hyvä olla edustus perustettavissa turvallisen työhön paluun -ryhmissä. Tarvittaessa voi perustaa koulukohtaisesti omat ryhmät, jotta koulukohtaiset olosuhteet ja alueen tartuntatautilanne tulevat huomioiduksi.

Turvallisen työhön paluun - ryhmä sopii työnjaosta ja koordinoi tarvittavia toimia työhön paluuseen, opetuksen toteuttamiseen sekä työntekijöille ja oppilaille tehtävään viestintään liittyen. Ryhmä laatii toimenpidesuunnitelman, seuraa suunnitelman toteutusta sekä käyttöönottoa ja antaa ohjeita tarvittaessa liittyen esimerkiksi työjärjestelyihin, siivoukseen, sairaustapauksiin tai yhteiskunnan antamien rajoitustoimenpiteiden toimeenpanoon käytännössä. Ryhmä seuraa paikallista ja valtakunnallista koronaepidemian tilannetta ja Valtioneuvoston, OKM:n, Opetushallituksen, STM:n, THL:n ja Työterveyslaitoksen ohjeita sekä tukee niiden toteuttamista kouluissa. Kunnallisiin oppilaitoksiin perustettu ryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä muiden kunnan koronavalmiusryhmien kanssa ja arvioi myös esimerkiksi mahdollisten karanteenien vaikutusta koulun toimintaan.

Työturvallisuus

Työturvallisuuslain mukaan työnantaja vastaa työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Lisäksi työnantajan on päivitettävä vaarojen arviointi huomioiden

koronavirusepidemiatilanne ja pidettävä se ajan tasalla tilanteen muuttuessa. Työntekijällä on puolestaan velvollisuus noudattaa työnantajan antamia ohjeita ja määräyksiä sekä ilmoittaa tarvittaessa esimiehelle havaitsemastaan riskistä ja vaaratilanteesta esim. tartuntariskistä.

Altistumista koronavirustartunnalle voidaan vähentää mm. vähentämällä lähikontakteja, järjestämällä työtä ja työaikoja, tehostamalla puhtaanpitoa sekä huolehtimalla hyvästä käsi- ja yskimishygienistä. Työpaikan yhteistoiminnassa laaditut turvallisuus- ja menettelyohjeet on tiedotettava ja perehdytettävä henkilöstölle.

Työnantajan on huolehdittava henkilöstön fyysisestä ja henkisestä jaksamisesta työturvallisuuslain mukaisesti poikkeusolojen aikoina ja varmistettava riittävä palautuminen ([ohje henkisen hyvinvoinnin tueksi](https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-henkisen-hyvinvoinnin-tueksi)). <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-henkisen-hyvinvoinnin-tueksi>

Vastaavasti työntekijöiden on kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti työssään huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. On huomioitava, että työntekijät voivat kokea ahdistusta tai alakuloa poikkeustilanteessa riippumatta siitä sairastavatko he vai eivät. Myös yhteydenpitoon jo sairastuneiden kanssa sekä työhön paluun tukeen kannattaa varata aikaa.

Kouluissa on hyvä panostaa turvallisuusasioista viestintään ja huomioida tiedon kulku johdon ja henkilöstön välillä molempiin suuntiin oppilaita ja heidän vanhempiaan unohtamatta. Työsuojelun yhteistoiminnan hyödyntämisen sekä henkilöstön osallistamisen voi toteuttaa kannustamalla henkilöstöä itse pohtimaan, miten virustartunnoille altistumista omassa työssä voi vähentää esim. vähentämällä lähikontakteja ja tekemällä ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi. Osallistaminen ja ehdotusten huomioiminen vähentää pelkoja ja lisää ohjeistuksiin sitoutumista, kun itse voi olla osa ratkaisua. Tiedottakaa kaikkia samassa tilassa toimivia turvallisuusasioista, jotta jokainen yhteisissä tiloissa liikkuva saa niistä tiedon. Oppilaiden ja heidän perheiden informointi koulun tilanteesta ja toteutetuista toimenpiteistä koronaepidemiaan liittyen on suositeltavaa.

COVID-19 TARTUNTATAPA JA TAUDIN VAKAVUUS

Uusi koronavirus tarttuu pääasiassa pisaratartuntana, kun sairastunut yskii tai aivastaa. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätynyt sairastuneen hengitystie-eritteitä. Pinnoilta viruksen tartunta on nykytiedon mukaan kuitenkin epätodennäköistä.

Useimmat sairastuneista kokevat lieviä oireita ja toipuvat hyvin. Osa työssä käyvistä voi olla oireettomia, mutta siitä huolimatta tartuttavia. Vain pienellä osalla sairastuneista tauti voi olla vakava. Suurin osa vakavampia oireita saaneista on ollut iäkkäitä henkilöitä ja monella on lisäksi ollut ainakin yksi perussairaus. Lisätietoa löytyy esim. [THL:n tietosivu uudesta koronaviruksesta](https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19). <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19>

COVID-19-torjuntatoimet työpaikalla

Torjuntatoimet suojaavat niin työntekijöitä, oppilaita kuin yhteistyökumppaneitakin. Työterveyshuolto voi ohjata ja neuvoa riskien arvioinnissa ja toimenpiteiden suunnittelussa.

Puhtaus ja hygienia

Koulutilojen puhtaanapitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota koronaepidemian aikana. Nämä toimet auttavat myös muita tartuntatauteja vastaan ([linkki TTL:n siivousohjeeseen](#)). Tilojen hygieniatasosta tulee huolehtia jatkuvasti riittävän usein toistuvalla siivouksella ja tarvittaessa desinfioinnilla. Kouluissa tulee olla riittävästi siivoushenkilökuntaa sekä henkilökunnalle selkeät ohjeet, kuka on vastuussa koulun ja koulussa käytettävien välineiden puhdistamisesta.

Siivousohjeet löytyvät Työterveyslaitoksen verkkosivuilta: [Ohjeistus siivoukseen covid-19-tartuntojen ehkäisemiseksi. <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-siivoukseen>](#)

Lähikontakteja voidaan rajoittaa esim. järjestämällä ruokailut luokassa ja tilojen käyttö porrastetusti. Lisäksi aikuisten välisten kontaktien vähentämistä on hyvä pohtia. On hyvä pitää oppilaiden ryhmäkoot pieninä ja ryhmän koostumus samana tartuntojen minimoimiseksi.

Eryteisesti koulujen tiloissa ja tilanteissa, jossa työskennellään toisten välittömässä läheisyydessä ja käytetään yhteisiä työvälineitä (esim. tietokoneet) tulee huolehtia hyvästä hygieniasta ja yleisestä puhtaudesta. Laitteiden ja työvälineiden puhdistamiseen liittyviä ohjeita tulee pyytää laitevalmistajilta ja –toimittajilta. Puhdistuksessa tarvittavat välineet on oltava helposti saatavilla.

On suositeltavaa, että koulun aikuiset välttävät lähietäisyyttä keskenään ja että kokoukset järjestetään etänä.

Koulun keittiöhenkilöstön tartunnoilta suojautumisesta on huolehdittava, jotta virustartunta ei leviä keittiön ja ruokailun kautta koulussa.

Säännölliseen ja oikein tehtyyn käsienpesuun on ohjeistettava niin henkilökuntaa kuin oppilaita ([THL:n video](#)). Myös yskimishygieniasta (THL:n video) on hyvä muistuttaa. Käsien pesuun on oltava mahdollisuus kaikilla työpaikalla kävijöillä, myös yhteistyökumppaneilla ja alihankkijoilla. Jos käsienpesu ei ole mahdollista, alkoholipitoinen käsihuuhe on oltava saatavilla.

Käsienpesu- ja yskimishygienian ohjeita voi tulostaa [THL:n aineistopankista](#)

Sosiaali- ja terveysministeriö ja THL eivät ole antaneet yleistä ohjeistusta tai suositusta käyttää hengityssuojaimia tai kankaisia kasvomaskeja julkisilla paikoilla, kuten kouluissa. Työnantajaa ei toisaalta edellytetä rajoittamaan hengityssuojaimen käyttöä, mikäli työntekijä sellaista haluaa käyttää. Käytettäessä kasvomaskeja on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota maskin oikeaan pukemiseen, sen hävittämiseen sekä tehostettuun käsihygieniaan.

Tarkemmat [käsienpesu- ja yskimisohjeet](#). <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/kasienpesu-ja-yskiminen>

Johdon ja esimiesten on hyvä toimia itse ohjeiden mukaisesti, sillä esimerkki vaikuttaa.

Käsien desinfiointipisteitä suositellaan asetettavaksi tarpeen mukaan koulurakennuksessa (esim. WC- ja pesutiloissa, ruokalassa, koulun ulko—ovien lähetyvillä, käytävillä ja luokissa).

On suotavaa, että koulun johto laatii myös oppilaiden vanhemmille tiedotteen siitä, kuinka koulussa tartuntariskiä voidaan minimoida. Vanhempien säännöllinen tiedottaminen pandemia-aikana on muutenkin on tärkeää.

Toiminta työntekijän sairastuessa COVID-19-tautiin

Jos työntekijä saa koronavirustartunnan, kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntatautilääkäri ja hoitava taho ohjeistavat jatkotoimenpiteistä.

On hyödyllistä tutustua myös Tietosuojavaltuutetun ohjeisiin <https://tietosuoja.fi/koronavirus>, joissa kerrotaan mm. työntekijän terveystietojen käsittelystä sairastumistilanteissa.

On tärkeää tuottaa päivitetty toimintaohjeet henkilöstölle tilanteessa, jossa joku oppilaista oireilee, on altistunut tai sairastuu Covid-19 tautiin. Työntekijä voi olla yhteydessä terveystieteiden kysyäkseen ohjeita tai neuvoa oireiluun tai sairastumiseen liittyen.

Riskiryhmiin kuuluvien työntekijöiden ohjaus

Työterveyshuollon tehtävänä on tunnistaa riskiyritykset ja opastaa asiantuntemuksellaan työnantajaa oikeisiin toimenpiteisiin. Vakavan koronavirustaudin riskiryhmistä löytyy lisätietoa täältä: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat>

Jos riskiryhmään kuuluva työntekijä on huolissaan tartuntavaarasta työpaikalla, häntä on hyvä ohjata ottamaan yhteys työterveyshuoltoon. Työterveyshuolto auttaa riskinarvioinnissa, jonka pohjalta arvioidaan mahdollisia muutostarpeita työjärjestelyissä tai työtehtävissä.

Sairauspoissaolot

Kun työntekijä sairastuu, kotona sairastaminen estää tartuttamasta muita työntekijöitä. Sairastumistapauksissa on tärkeää saada mahdollisimman pian varmistettua, onko kyseessä koronatartuntaepäily. Koronatartunnan selvittämiseksi yhteydenotto työterveyshuoltoon tai muuhun terveydenhuoltoon pitäisi tapahtua mahdollisimman pian annettujen ohjeiden mukaisesti. Virustartunnan testaukseen kannustetaan, jotta mahdollinen tartunta saadaan selville, eristäminen toteutettua ja hoito alkamaan jos oireilua ilmenee.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/toimenpideohje-epailtaessa-koronaviruksen-covid-19-aiheuttamaa-infektiota>

Jos työntekijä saa koronavirustartunnan, tartuntatautilääkäri ja hoitava taho ohjeistavat jatkotoimenpiteistä.

Koulutuksen järjestäjä seuraa tilannetta tarkasti ja tarpeen vaatiessa päivittää työpaikan sairauspoissaolojen käytäntöjen muutostarpeen.

On suositeltavaa tehdä sijaistussuunnitelma koulun henkilöstön sairastumisen varalta. Tämä helpottaa myös esimiehen työtä, kun on ennalta varauduttu mahdollisiin sairastumistapauksiin ja varmistaa, että oppilaat saavat opetussuunnitelman mukaista opetusta myös opettajan sairastuessa. Terveelle karanteenissa olevalle työntekijälle on mahdollista määrätä etätöitä, jos työnantaja maksaa karanteenin ajalta palkan. Etätöiden tekeminen voi auttaa myös koulun kokonaiskuormitusta.

Matkustaminen ja karanteeni

Laatikkaa [valtioneuvoston ohjeiden mukainen](#) suositus matkustamisesta, etteivät työntekijät turhaan altista itseään tartunnalle.

Valtioneuvoston päätöksen mukaan ulkomailta palaavat suomalaiset ja Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt ohjataan kahden viikon karanteeniin vastaaviin olosuhteisiin.

Karanteenin määrätty työntekijä

Karanteeniin henkilön voi määrätä vain kunnan ja sairaanhoitopiirin tartuntatautilääkäri (Tartuntatautilaki 1227/2016).

Karanteenin määrätyn työntekijän kanssa voidaan tarvittaessa sopia etätyöstä.

Kela voi maksaa tartuntatautipäivärahaa, kun työntekijä on määrätty olemaan poissa työstään jonkin tartuntataudin, esimerkiksi koronaviruksen, leviämisen estämiseksi. Alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla on oikeus tartuntatautipäivärahaan, jos lapsi on määrätty karanteeniin ja huoltaja ei siksi voi tehdä työtä.

Viestintä

Turvallisuuskäyttäytymisen kannalta on välttämätöntä, että koulun koronatilanteesta sekä turvallisuusohjeiden noudattamisen välttämättömyydestä ja ohjeiden muutoksista tiedotetaan tehokkaasti. Tällaisessa tilanteessa tiedotuksen tulisi olla säännöllistä, esim. rehtorin tiedotustilaisuus kerran viikossa. Tiedotuksessa tulisi huomioida myös oppilaat sekä vanhemmat.

[Kelan tiedote tartuntapäivärahasta](https://www.kela.fi/korona) <https://www.kela.fi/korona>

[THL:n sivuilla tietoa karanteenista](#)

Lisätiedot:

Ohje on tehty yhteistyössä Kuntatyönantajan, Kuntaliiton, Sivistystyönantajien, OAJ:n, Helsingin yliopiston, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Työterveyslaitoksen kanssa. Ohjetta päivitetään, kun uutta tietoa epidemiasta saadaan. Ohjeen kokoamista koordinoi Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta.

[Euroopan tautiviraston COVID-19-sivut](https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic) <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>

[Maailman terveysjärjestön \(WHO\) koronavirussivut](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019)
<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos \(THL\)](#)

[Sosiaali- ja terveysministeriö \(STM\)](#)

[Kela](#)